

Szanowni Państwo!

Zgodnie z ustaleniami, przedstawiamy materiały i pomoce dydaktyczne, które można zamówić w ramach dofinansowania z „koszyka ucznia” – zostaną zakupione w Polsce.

Przede wszystkim chcielibyśmy zachęcić do korzystania z podręczników przygotowanych specjalnie dla dzieci. Poniżej przedstawiamy krótkie informacje o każdym z nich. W dalszej części proponujemy fragment powstającego poradnika metodycznego, rozdział poświęcony pomocom dydaktycznym. Zebrane w nim zostały prawie wszystkie podręczniki wydane dotychczas, jak również materiały multimedialne – z zaznaczeniem ich dostępności i przydatności w nauczaniu języka polskiego na Ukrainie.

	<p>Agnieszka Rabiej, <i>Lubię polski!</i> <i>Podręcznik do nauki języka polskiego jako drugiego dla dzieci</i></p> <p>Oficyna Wydawnicza „Fogra”, Kraków 2009</p> <p>W dwu częściach, z zeszytami ćwiczeń i poradnikiem dla nauczyciela.</p> <p>Cena: ok. 100 zł za komplet (podręcznik + zeszyt ćwiczeń): nie ma możliwości zakupu samego podręcznika.</p>	<p>Niezwykle udana próba adaptacji metodyki nauczania języka polskiego jako obcego dla dzieci. W efekcie powstał komunikacyjny podręcznik (z zeszytem ćwiczeń i płytami CD) uczący języka dostosowany do wieku dzieci. Może być podręcznikiem prowadzącym w klasie 5. (na pierwszym roku nauczania). Szczególnie polecany dla dzieci dopiero zaczynających się uczyć języka polskiego.</p>
	<p>Aleksandra Achtełik, Bernadeta Niesporek-Szamburska, <i>Bawimy się w polski 1</i> <i>Podręcznik do nauki języka polskiego dla dzieci</i></p> <p>Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2012, wydanie drugie</p> <p>Cena: ok. 54 zł (za komplet)</p>	<p>Równie udana próba adaptacji metodyki nauczania języka polskiego jako obcego dla dzieci. W efekcie powstał komunikacyjny podręcznik (z zeszytem ćwiczeń i płytami CD) uczący języka i ukazujący elementy polskiej kultury dostosowany do wieku dzieci. Może być podręcznikiem prowadzącym w klasie 5. (na pierwszym roku nauczania).</p>

	<p>Magdalena Szelc-Mays, <i>Piszę na A...</i></p> <p>Universitas, Kraków 2014</p> <p>Cena: ok. 54 zł</p>	<p>Nowa książka przygotowana dla nauczania wczesnoszkolnego. Z powodzeniem można ją wykorzystać do nauczania pisania – jednak będzie prawdopodobnie zbyt trudna dla tych, którzy dopiero zaczynają uczyć się języka i w ogóle nie znają go z domu. Warto uzupełnić nią tok nauki w klasie 5. (na pierwszym roku nauczania).</p>
	<p>Agnieszka Rabiej, <i>Lubię czytać po polsku! Teksty i ćwiczenia do nauki języka polskiego jako drugiego</i></p> <p>Oficyna Wydawnicza „Fogra”, Kraków 2011</p> <p>W dwu zeszytach</p> <p>Cena: ok. 33 zł za zeszyt</p>	<p>Książka – wbrew tytułowi – nie tylko jest zestawem czytanek, ale też zawiera szereg ciekawych ćwiczeń, przede wszystkim kształcących umiejętność pisania. Może być książką prowadzącą na pierwszym roku nauczania w grupach, w których dzieci znają już język polski z domu lub z wcześniejszych etapów nauczania, np. w klasach początkowych.</p>

1.6. Pomoce dydaktyczne w nauczaniu języka polskiego jako obcego

1.6.1. Podręczniki

„Tradycja pisania książek do nauki języka polskiego jako obcego sięga XVI w. Początkowo były to zbiory rozmówek, gramatyki i listowniki wzbogacane tytułaturą oraz wiadomościami praktycznymi, np. zestawieniami miar i wag. Podejście praktyczne było cechą charakterystyczną wielu książek do nauki języka polskiego, co wiązało się z ich odbiorcami, tj. młodzieżą mieszczańską, przygotowywaną do zawodu kupieckiego oraz rzemiosła. Wspomniane treści nauczania dominowały w podręcznikach do połowy XVIII w. W późniejszym okresie daje się zauważyć wyraźną zmianę formy i tematyki zamieszczanych w tych książkach tekstów. Zaczynają pojawiać się krótkie formy prozatorskie, a także krótkie utwory dramatyczne. Bardzo wyraźna staje się tendencja moralizatorska. Jednocześnie wprowadza się elementy wiedzy o świecie: podstawowe informacje o zwierzętach, geografii, astronomii, stratyfikacji społecznej oraz wiadomości na temat gospodarstwa domowego, rolnictwa itp.”¹ Trzy przykładowe tytuły oddają klimat dawnych czasów: *Enchiridion Polonicum oder Polnishes Handbuch* (Moneta J., Dantzig 1720), *Manualik do nauczania się języka polskiego* wydany przez S. Stawskiego, *nauczyciela tegoż języka we trzech najsłynniejszych szkołach w Wrocławiu*,

¹ Anna Dąbrowska, Małgorzata Pasieka, *Manualik... Stanisława Stawskiego. Analiza tekstów XVIII-wiecznego podręcznika do nauczania języka polskiego*, [w:] *Teksty i podteksty w nauczaniu języka polskiego jako obcego - 2*, red. Grażyna Zarzycka i Grzegorz Rudziński, seria *Kształcenie polonistyczne cudzoziemców*, tom 17, Uniwersytet Łódzki, Łódź 2010, s. 487 (487-494).

nakładem wydawcy, 1795, w uprzywilejowanej miyskiej Grassa drukarni, Książeczka do sylabizowania i czytania dla polskiej klasy gimnazjum S. Elżbiety w Wrocławiu (Wrocław 1790, Literami Grassowymi).

Historia powojennych skryptów do nauczania języka polskiego sięga lat 60. XX w. – czasów narodzin współczesnego nauczania jppo. Poniżej w porządku chronologicznym podano większość wydanych materiałów. Ograniczamy się przy tym do materiałów wydanych w Polsce i na Ukrainie. Te wydane w Polsce zawężymy do tych, który miały charakter ogólnopolski, a przez to mogły być dostępne też za granicą, np. na Ukrainie. Wiele skryptów powstawało z potrzeby chwili, w mniejszych ośrodkach, do których trafiali cudzoziemcy, np. w 1990 roku na Politechnice Świętokrzyskiej w Kielcach powstał skrypt Grażyny Gieroń i Romany Sochackiej, *Powiedz to po polsku. Skrypt do nauki języka polskiego dla cudzoziemców (ze słownikiem polsko-angielskim i polsko-rosyjskim)* przeznaczony dla studentów kierunków technicznych: sądząc po imionach bohaterów pochodzących z różnych stron świata. Tego typu skryptów – mających następnie wiele wydań przez kilkanaście nieraz lat – powstawało mnóstwo, rzadko stanowiły „konkurencję” w innych ośrodkach dla rodzimej produkcji tychże ośrodków.

Oczywiście wszędzie tam na świecie, gdzie odbywało się nauczanie języka polskiego, wydawano też własne materiały. Do końca PRL ośrodki zachodnie nie chciały korzystać z książek wydawanych w Polsce ze względów ideologicznych. Z kolei te wydawane na Zachodzie grzeszyły archaicznym językiem (z roku na rok coraz bardziej archaicznym) oraz podobnie archaicznym obrazem Polski i Polaków. Obecnie wydaje się materiały na całym świecie, a ich wybór może oszałamiać (np. egzotyczny podręcznik dla Japończyków *Z uśmiechem po polsku* (Bożeny Sieradzkiej Baziur i Tsetsushiro Ishii, 2006). Wciąż jednak obecna jest u wielu idea napisania podręcznika idealnego – uniwersalnego; u innych idea tworzenia podręczników „regionalnych”, dostosowanych do lokalnych potrzeb. Ta druga idea zdobywa coraz więcej zwolenników. W ostatnich latach popularna stała się koncepcja tworzenia podręczników „lokalnych” – dla danych ośrodków nauczania, np. *Spacerkiem po Łodzi i okolicy* (Iwony Dembowskiej-Wosik, Anety Strzeleckiej, Amelii Zawady, Łódź 2011). Modna stała się też sprzedaż podręczników on-line jako wersji podręcznika (np. wydawnictwo Universitas) lub tylko w wersji elektronicznej; jedną z takich pozycji jest książka przeznaczona dla Ukrainy: <http://wydaje.pl/e/praktyczny-podrecznik-jezyka-polskiego-dla-ukraincow>. Mówiąc o podręcznikach używanych na terenach obecnej Ukrainy trzeba wziąć pod uwagę:

- Podręczniki wydawane w ZSRR przed II wojną światową, przy czym nie uwzględniamy podręczników wydawanych na terenach II RP. W latach 20. i 30. XX w. wydano szereg podręczników dla szkółek wiejskich (przede wszystkim elementarzy), były też jednak wydawane podręczniki dla dorosłych. Uczyły one języka w oparciu o tendencyjne teksty socrealistyczne, agitacyjne, wrogie temu, co narodowe, religijne i kapitalistyczne; np. *Sierp i młot* (G. Czarneckiej, Charków 1929), *Ćwiczenia językowe* (J. Kamińskiej, Moskwa-Charków-Mińsk 1930), *Język polski. Podręcznik* (Z. Kamienieckiej, Moskwa 1931) *Bądź gotów. Elementarz* (G. Czarneckiej, Moskwa-Charków-Mińsk 1931), *Kolektywista* (G. Czarneckiej, N. Małeczy, Moskwa-Charków-Mińsk 1931), *Podręcznik do nauki języka polskiego* (G. Czarneckiej, Charków-Kijów 1932).
- Podręczniki wydawane w Polsce przeznaczone dla odbiorcy rosyjskojęzycznego. Można je podzielić na te wydawane w PRL, np. trzypięciotomowe *Мы говорим и читаем по-польски* (S. Karolaka, D. Wasilewskiej, Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”, Warszawa 1986)) czy wcześniejszy (lata 60.-70.), wydawany w Warszawie *Учебник польского языка* tych samych autorów. Każde wydanie tej opasłej książki (z dodatkowymi tekstami do czytania i kluczem do ćwiczeń) miało ogromne nakłady, np. wydanie XII z 1978 r. miało nakład 50 000 + 100 egzemplarzy i kosztowało rubla i 20 kopiejek. Propozycje już nowsze to np. obecne też na Ukrainie *Мы учим польский* (B. Bartnickiej, W. Jekiela, M. Jurkowskiego, D. Wasilewskiej, K. Wrocławskiego, Wiedza Powszechna, Warszawa 1999). Dla uczniów szkół średnich w krajach d. ZSRR wydano w 1998 r. w Poznaniu (choć autorkami są wykładowczynie uniwersytetu moskiewskiego: O.H. Шапкина, Н.Е. Ананьева, В.Я. Тихомирова) *Польский язык в школе*. Ten dwuczęściowy podręcznik – w stylu i formie podręczników sowieckich – był recenzowany w Polsce przez prof. W. Miodunkę, a wydany nakładem polskiego MEN. Jedną z ostatnich propozycji jest praktyczny i obszerny opis gramatyki języka polskiego w języku rosyjskim *Практицизеская грамматика польского языка* (L. Madelskiej, Universitas, Kraków 2012).

- Podręczniki wydawane w ZSRR po II wojnie światowej. Były to najróżniejsze pozycje, od opisów gramatyki (np. wydana w USRR w wydawnictwie Радянська школа *Gramatyka języka polskiego* D. Janowszczyńskiego z 1953 r.) po podręczniki, np. wydawany kilka razy w latach 70. W Moskwie przez wydawnictwo Высшая школа *Учебник польского языка* (Я. А. Кротовская, Б. Н. Гольдберг) przeznaczony dla studentów. Podręczniki tego typu miały „klasyczny” układ: po kilkunastu stronach wykładu o fonetyce języka polskiego następne „uroki” wprowadzają słownictwo (w preparowanych tekstach) i gramatykę z ortografią – nic z niczym się nie łączy. Te „sowieckie” podręczniki wywarły ogromny wpływ na uczących się – wielu z nich (już jako nauczyciele i autorzy nowych podręczników) hołduje do dziś takiej metodzie nauczania. Powstawało wiele skryptów, broszur pisanych przez pracowników naukowych danych uczelni, np. *Грамматика польської мови* wydana w 1976 roku na uniwersytecie kijowskim.
- Podręczniki wydawane już na Ukrainie (po 1990 roku). Wydano kilkanaście pozycji książkowych, z których tylko kilka można uznać za podręczniki *sensu Anglofo* (te znajdują się w tabeli poniżej). Można doliczyć się kilkunastu podręczników, które pełniły rolę uzupełnień, zbioru tekstów, uniwersyteckich skryptów dla polonistów, zbioru informacji o języku polskim np. Takim zbiorem tekstów z ćwiczeniami jest np. *Вивчаємо польську мову і Польщу* (Л.С. Гондаренко, О.С. Пацєєвська, Київ 2005), wydana przez polonistykę kijowskie: Narodowego Uniwersytetu im. Т. Szewczenki i Kijowskiego Uniwersytetu Sławistycznego. Z kolei we Lwowie wydano udany i cieszący się uznaniem i popularnością opis gramatyki języka polskiego z ćwiczeniami *Польська мова українцям* (А. Кравчук, Українська академія друкарства, Львів 2008). Było też kilka pozycji mniej udanych, z licznymi błędami, bez koncepcji metodycznych. Pozycje te grzeszą przede wszystkim niebraniem pod uwagę elementarnych zasad metodycznych nauki języków obcych, np. nie ma konsekwencji w układzie podręcznika – raz dany temat zaczyna się tekstem, raz zagadnieniem gramatycznym, doklejone do tego teksty lub gramatyka (i ortografia) nie łączą się ze sobą (np. słownictwem); rzadko można dopatrzeć się też jakiegoś logicznego przyrostu wiedzy, przede wszystkim zasobu słownictwa. Wady te są widoczne przede wszystkim w podręcznikach przeznaczonych dla początkujących.

Lata 1961 – 1970

<p>1966: Waław Bisko, Stanisław Karolak, Danuta Wasilewska, Stanisław Kryński, <i>Mówimy po polsku. A Beginners' Course of Polish</i>, Wiedza Powszechna, Warszawa.</p>	<p>Podręcznik powstał w serii <i>Poliglota</i>: podręczników do nauki języków obcych: tym razem jednak dialogi polskie są równolegle tłumaczona na j. angielski (i inne języki). Całość jest tłumaczona po angielsku (lub – analogicznie – w innych językach). Dialogi mają charakter rozmówek.</p>	<p>Pozycja archiwalna. Miała kilka wydań. Książka ma wielu naśladowców ostatnimi laty.</p>
<p>1970: Barbara Bartnicka, Danuta Buttler, <i>Język polski dla cudzoziemców. Ćwiczenia leksykalno-stylistyczne</i>, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego</p>	<p>Skrypt z serii Studium Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców. Ze wstępu: „publikacja stanowiąca zbiór materiałów do ćwiczeń leksykalno-stylistycznych (...) wyrosła z kilkuletnich doświadczeń dydaktycznych (...) na międzynarodowym kursie dla sławistów”. Zawiera też indeks</p>	<p>Pozycja archiwalna.</p>

	występujących w ćwiczeniach słów.	
1970: Witold Cienkowski, <i>Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców</i> , Uniwersytet Warszawski.	Skrypt zawiera wstęp umiejscawiający język polski na tle innych języków oraz szereg informacji z zakresu gramatyki opisowej ilustrowanych tabelami.	Pozycja archiwalna.

Lata 1971 – 1980

1971: Barbara Bartnicka, <i>Język polski dla cudzoziemców. Ćwiczenia leksykalne</i> , UW, Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców, Wydawnictwa UW.	Wstęp: „zbiór materiałów do ćwiczeń językowych, przeznaczony dla osób o zaawansowanej znajomości polszczyzny, obejmuje materiał z zakresu polisemii wyrazów, ich synonimii, homonimii oraz frazeologii”.	Pozycja archiwalna. Książka miała kilka wydań.
1972: Teresa Iglukowska, Lidia Kacprzak, <i>Język polski dla cudzoziemców. Podręcznik dla niezaawansowanych</i> , w dwu częściach, Wydawnictwa UW, Warszawa.	Książka zawiera teksty, dialogi, wiele ćwiczeń. Była klasycznym, jednym z pierwszych podręczników do nauki 5ngl. W drugiej części zgromadzono teorię gramatyczną i słownik. Miała kilka wydań w dużych nakładach, trafiła też za granicę.	Pozycja archiwalna.
1973: Danuta Buttler, <i>Czasownik polski. Budowa – znaczenie – związki składniowe. Ćwiczenia dla cudzoziemców</i> , Wydawnictwa UW, Warszawa.	Zestaw wielu ćwiczeń dla średnio zaawansowanych.	Pozycja archiwalna.
1974: Maria Grała, Wanda Przywarska, <i>Język polski dla cudzoziemców</i> , Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Towarzystwo Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia”, Szkoła Letnia Kultury i Języka Polskiego UJ w Krakowie.	Wstęp: „pierwszych 10 lekcji (...) podręcznika [dla średniozaawansowanych], który zawierać będzie około trzydziestu jednostek lekcyjnych”. Klasyczny układ: dialog (z tłumaczeniem na j. angielski), ćwiczenia do tekstu, słowniczek, teoria gramatyki (po angielsku), ćwiczenia gramatyczne.	Pozycja archiwalna. Pierwszy „masowy” ogólnopolski podręcznik do nauczania języka polskiego cudzoziemców. Wyzaczył standardy klasycznych podręczników na następne dwie dekady.
1975: Teresa Iglukowska, <i>Ćwiczenia gramatyczno-</i>	Zestaw ćwiczeń dla zaawansowanych.	Pozycja niedostępna.

<i>leksykalne na lektoraty języka polskiego dla cudzoziemców</i> , Wydawnictwo UW, Warszawa.	Książka miała kilka wydań.	
1975: Elżbieta Maliszewska, <i>Polish Grammar Exercises for Foreign Students</i> , KUL, Szkoła Letnia Kultury i Języka Polskiego.	Gramatyka w ujęciu funkcjonalnym.	Pozycja archiwalna.
1977: Brygida Rudzka, Zofia Goczłowa, <i>Wśród Polaków. Podręcznik języka polskiego dla cudzoziemców. Część I.</i> , KUL.	Podręcznik komunikacyjno-gramatyczny. Warto docenić dołączone fotografie prezentujące Polskę.	Pozycja archiwalna.
1977: Żarski Waldemar, <i>Spotkania z Polską. Wybór tekstów z ćwiczeniami</i> , Wydawnictwo Uwr, Wrocław.	Rozwija przede wszystkim słownictwo, komentarz w języku angielskim, dla zaawansowanych.	Pozycja archiwalna.
1978: Maria Grala, Wanda Przywarska, <i>Z polskim na co dzień. An Intermediate Polish Course for English Speakers</i> , PWN, Warszawa.	Tradycyjny podręcznik z układem: dialog, słowniczek, ćwiczenia, gramatyka, ćwiczenia. Uderza trudność lekcji początkowych jako kursu „66nglofobów6te”.	Pozycja archiwalna.
1979: Alicja Danecka, Julian Whyrba, <i>Język polski dla studentów obcokrajowców</i> (wyd. II), UJ, Szkoła Letnia Kultury i Języka Polskiego.	Podręcznik prezentuje kolejne zagadnienia gramatyczne i słownikowe, zawiera elementy komunikacji i teksty ilustrujące zagadnienia.	Pozycja archiwalna.
1979: Władysław Miodunka, Janusz Wróbel, <i>Mówię trochę po polsku. I Speak a Little Polish</i> . UJ, Instytut Badań Polonijnych.	Podręcznik komunikacyjny dla początkujących, zawiera wiele schematów komunikacyjnych z zakresu życia codziennego wraz z przydatnym słownictwem. Miał trzy wydania. W trzecim wydaniu (1981)łączono część komunikacyjną i gramatyczną w całość.	Pozycja archiwalna.
1980: Władysław Miodunka, Janusz Wróbel, <i>Mówię trochę po polsku. I Speak a Little Polish. Część II. Ćwiczenia strukturalno-gramatyczne. Słownik polsko-angielsko-francuski</i> ,	Skrypt jest uzupełnieniem podręcznika komunikacyjnego, zawiera „ćwiczenia improwizacyjne” (komunikacyjne), program gramatyczny, „ćwiczenia gramatyczno-strukturalne”	Pozycja archiwalna.

UJ, Instytut Badań Polonijnych.	oraz słownik do tegoż podręcznika.	
1980: Urszula Awdiejew, <i>Ćwiczenia ortograficzne dla studentów polonijnych. Skrypt dla zaawansowanych</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	Skrypt zawiera krótki zarys teorii ortografii języka polskiego oraz szereg ćwiczeń utrwalających kolejne zasady.	Pozycja archiwalna.
1980: Danuta Buttler, <i>Frazeologia polska. Ćwiczenia dla cudzoziemców</i> , Wydawnictwa UW, Warszawa (wydanie II).	Zbiór ćwiczeń.	Pozycja archiwalna.

Lata 1981 – 1990

1981: Maria Grała, Wanda Przywarska, <i>W Polsce po polsku, An Elementary Polish Course for English Speakers</i> , PWN, Warszawa.	Podręcznik dla początkujących.	Pozycja archiwalna.
1981: Alicja Danecka-Chwals, Maria Chłopicka, Danuta Pukas-Palimąka, <i>O człowieku po polsku. Podręcznik języka medycznego dla obcokrajowców</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	4. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Podręcznik do nauki słownictwa medycznego (o charakterze słownika). Miał kolejne wydania.	Pozycja archiwalna, niemniej wciąż może być przydatna dla chcących podjąć pracę w Polsce lekarzy, pielęgniarek, jak też dla studiujących w Polsce medycynę.
1982: Waław Cockiewicz, Henryk Zwolski, <i>Aspekt czasowników polskich w nauczaniu anglofonów. Problemy teoretyczne i metodyczne. Ćwiczenia – Słowniczi</i> ,	7. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Zawiera bardzo skomplikowaną teorię aspektu (w języku polskim) oraz w miarę proste ćwiczenia.	Pozycja archiwalna.
1982: Kinga Kozak, Józef Pyzik, <i>Ćwiczenia z gramatyki funkcjonalnej języka polskiego dla cudzoziemców. Część I. Czasownik</i> , UJ, Instytut Polonijny.	6. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Krótka teoria wprowadza do wielu udanych i różnorodnych ćwiczeń. Miała kilka wydań.	Pozycja niedostępna. Jednak wciąż mogłaby z powodzeniem być używana jako podręcznik przygotowujący do egzaminów.
1982: Maria Grała, <i>Say It in Polish. An Intensive Course for Beginners</i> , PWN, Warszawa.	Książka jest zbiorem lekcji zawierających ćwiczenia utrwalające schematy komunikacyjne i zasady gramatyczne. Tematem przewodnim lekcji raz jest jakieś zagadnienie	Pozycja archiwalna.

	komunikacyjne, innym razem problem gramatyczny.	
1984: Barbara Bartnicka, Wojciech Jekiel, Marian Jurkowski, Danuta Wasilewska, Krzysztof Wrocławski, <i>Uczymy się polskiego. Podręcznik języka polskiego dla cudzoziemców</i> , Państwowe Wydawnictwo „Wiedza Powszechna”	Pierwsze wydanie podręcznika, który z czasem będzie wydany z komentarzem w kilku językach. Podręcznik skonstruowany według metody gramatyczno-tłumaczeniowej, każdy temat składa się z tekstu i słowniczka (w części pierwszej <i>Teksty</i>) oraz komentarza językowego, ćwiczeń gramatycznych, słownikowych i komunikacyjnych (w części drugiej <i>Komentarz językowy. Ćwiczenia</i>)	Na Ukrainę trafiło sporo egzemplarzy wydania z polskim komentarzem językowym, następnie z rosyjskim (1999). Nieaktualne teksty i skomplikowany komentarz gramatyczny utrudniają pracę z tą pozycją, z drugiej strony klasyczny układ każdej lekcji, szybki przyrost wymagań mogą do dziś znaleźć wielu zwolenników wśród tych, którzy chcą nauczyć się języka szybko i w klasyczny sposób.
1984: Władysław Śliwiński, <i>Szyk wyrazów w zdaniu pojedynczym dzisiejszej polszczyzny pisanej. Część II. Język polski czy polski język? Ćwiczenia praktyczne dla obcokrajowców</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	10. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Teoria i ćwiczenia, w tym ćwiczenia opracowane na bazie tekstów prasowych.	Pozycja archiwalna. Język się nie starzeje, a zagadnienie szyku jest jak najbardziej aktualne w nauczaniu na Ukrainie. Jednak forma książki wymaga przepisania ćwiczeń.
1984: Waldemar Martyniuk, <i>Mów do mnie jeszcze. Podręcznik języka polskiego dla średniozaawansowanych</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	11. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Podręcznik komunikacyjny (autentyczne teksty (też literackie), sytuacje komunikacyjne. Miała kilka wydań.	Pozycja archiwalna. Klasyczny przykład dobrze zbudowanego podręcznika komunikacyjnego. Powinien się znaleźć w bibliotece każdego nauczyciela jako wzorzec dydaktyczny i zbiór pomysłów na dobrze przygotowaną lekcję w grupach średniozaawansowanych.
1984: Maria Chłopicka, Piotr Fornelski, <i>Brak mi słów. Podręcznik do nauczania obcokrajowców słownictwa języka polskiego pod redakcją Władysława Miodunki. Część I, słownictwo tematyczne</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	8. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Podręcznik o charakterze słownika tematycznego, w którym słowa umieszczone są w kontekstach dialogów w sytuacjach komunikacyjnych. Dodatkowe plansze. Podręcznik był wzorem dla nowej wersji <i>Nowe słowa – stare rzeczy</i> (1999). Miała kilka wydań.	Pozycja archiwalna. Tego typu słownik powinien jak najszybciej być napisany na nowo, z uaktualnionymi dialogami: językowo i realioznawczo. Nawet jednak stara wersja może być doskonałą pomocą tak dla uczniów jak i nauczycieli.

<p>1985: Henryk Zwolski, <i>Piszemy po polsku. Podręcznik dla obcokrajowców</i>, UJ, Instytut Badań Polonijnych.</p>	<p>12. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Jest to teoretyczny wykład na temat języka polskiego. Opatrzony nielicznymi ćwiczeniami na końcu książki.</p>	<p>Pozycja archiwalna. Dla tych, którzy wciąż szukają wiedzy o języku polskim może być przydatna.</p>
<p>1985: Stanisław Karolak, Danuta Wasilewska, <i>Zaczynam mówić po polsku</i>, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.</p>	<p>Podręcznik dla początkujących w dwu wersjach: z komentarzem w języku niemieckim i włoskim (1990).</p>	
<p>1986: Urszula Awdiejew, Elżbieta Dąbska, Ewa Lipińska, <i>Jak to napisać? Ćwiczenia redakcyjno-stylistyczne dla studentów polonijnych</i>, UJ, Instytut Badań Polonijnych.</p>	<p>15. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Chaotyczny nieco podręcznik do nauki pisania różnych ustalonych form wypowiedzi, jak też wyrażania uczuć i myśli. Podaje wzory wypowiedzi oraz zawiera ćwiczenia utrwalające. Miał kilka wydań.</p>	<p>Pozycja archiwalna. Treści raczej nieaktualne, wzory form pisemnych też.</p>
<p>1986: Waldemar Martyniuk, <i>Samo życie. Materiały do nauczania języka polskiego</i>, UJ, Instytut Badań Polonijnych.</p>	<p>16. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Świetny zestaw plansz i rysunków (rys. Anna Fornelska, Andrzej Piątkowski), które są materiałem stymulującym wypowiedzi ustne lub pisemne.</p>	<p>Pozycja niedostępna, ale wiele rysunków i plansz znajduje się obecnie w innych (dostępnych) podręcznikach. Są to bardzo dobre i tematycznie „mądre” rysunki, które z powodzeniem mogą służyć obecnie do stymulowania wypowiedzi tak na tematy życia codziennego, jak i poważne zagadnienia ludzkiego losu.</p>
<p>1986: Władysław Śliwiński, <i>To właśnie Polska. Podręcznik języka polskiego dla humanistów. Kurs dla zaawansowanych. Część I.</i>, UJ, Instytut Badań Polonijnych.</p>	<p>18. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Podręcznik, zgodnie z tytułem, dla zaawansowanych, rozwija przede wszystkim słownictwo (w tym frazeologię) i skomplikowane konstrukcje językowe w oparciu o autentyczne teksty związane z kulturą polską.</p>	<p>Choć jest to obecnie pozycja archiwalna, może być (i była przez lata) wzorem podręcznika dla zaawansowanych. Czy jest to wzorzec najlepszy – można dyskutować do dziś. Może być dziś wykorzystana do sprawdzenia własnych umiejętności językowych, jako powtórzenie przed egzaminem.</p>
<p>1986: Józef Pyzik, <i>Ćwiczenia z gramatyki funkcjonalnej języka polskiego dla cudzoziemców. Część II</i>:</p>	<p>17. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Podręcznik zawiera zwięzłą teorię i ćwiczenia. Miała kolejne wydania.</p>	<p>Pozycja archiwalna.</p>

<i>Imiona</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.		
1986: Władysław Miodunka, Janusz Wróbel, <i>Polska po polsku. Podręcznik języka polskiego dla początkujących</i> (w dwu tomach), UJ, Wydawnictwo Interpress, Warszawa.	Podręcznik komunikacyjny dla początkujących z ilustracjami podpisanymi dialogami komunikacyjnymi.	Pozycja archiwalna. Nie straciła jednak całkowicie swej aktualności. W latach 2008-2010 trafiło na Ukrainę kilkaset kompletów.
1988: Elżbieta Gałdyn, Henryk Zwolski, <i>Od słowa do słowa. Wybór tekstów do nauczania cudzoziemców języka polskiego</i> , Wydawnictwo Polonia, Warszawa.	Ze wstępu W. Miodunki: „podręcznik do nauki czytania tekstów pisanych”. Warto docenić różnorodny dobór tekstów. Pod nimi klasyczne ćwiczenia oraz informacje gramatyczne i ćwiczenia.	Pozycja archiwalna. Na Ukrainę w latach 2005-2008 trafiło kilkaset tych książek. Warto z nich wykorzystać słowniczkę idiomów na końcu, niektóre teksty (jeśli nauczyciel wkomponuje je w komunikacyjne tematy).
1989: Mirosław Skarżyński, <i>Mały słownik słowotwórczy języka polskiego dla cudzoziemców</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	22. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Słownik ukazuje rodziny wyrazów utworzone od danych słów podstawowych.	Choć jest to pozycja już niedostępna, mogłaby być nadal pomocna w nauczaniu na poziomach zaawansowanych, szczególnie przy powtórzeniach lub przygotowaniach do egzaminów.
1989: Henryk Zwolski, <i>Porozmawiajmy po polsku</i> , Wydawnictwo Polonia, Warszawa.	Komunikacyjny podręcznik dla początkujących.	Pozycja archiwalna. Wciąż jednak dobrze się z niej uczy. W latach 2008-2010 trafiło na Ukrainę kilkaset egzemplarzy, stąd mogą gdzieś być w użyciu.
1990: Urszula Czarnecka, Małgorzata Gaszyńska, <i>Zrozumieć Polskę. Ćwiczenia w czytaniu dla studentów zaawansowanych. Część I.</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	25. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Zbiór tekstów z ćwiczeniami rozwijającymi zasób słownictwa dla zaawansowanych. Teksty z różnych źródeł, te z prasy straciły aktualność już w momencie wydania (opisywały PRL).	Pozycja archiwalna.
1990: Bronisława Ligara, <i>Rendez-vous z kulturą polską. Podręcznik języka polskiego dla humanistów. Kurs dla zaawansowanych. Część II</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	26. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Podręcznik zawiera wiele dobrych tekstów kultury lub o kulturze polskiej oraz ćwiczenia zarówno przed tekstem, jak i po tekście. Kształci i utrwała słownictwo, frazeologię, całe	Pozycja archiwalna. Jest kolejną próbą odpowiedzi na pytanie: czego uczyć tych, którzy już (prawie) wszystko umieją – czyli np. Polaków na Ukrainie. Mogłaby być wzorem dla nowego

	konstrukcje, trudniejszą gramatykę.	podręcznika tego typu.
1990: Barbara Bartnicka, Halina Satkiewicz, <i>Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców</i> , Wiedza Powszechna, Warszawa.	Jest to jedna z wielu prób opisu gramatyki języka polskiego. Trudno odgadnąć, na czym polega owo „dla cudzoziemców”.	Pozycja archiwalna.
1990: Elżbieta Rybicka, <i>Nie taki diabeł straszny. Podręcznik frazeologii dla obcokrajowców</i> , UJ, Instytut Polonijny.	23. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Podręcznik zawiera wiele idiomów i związków frazeologicznych umieszczonych w dialogach komunikacyjnych, ilustrowanych, opatrzonych ćwiczeniami rozwijającymi kilka umiejętności językowych. Wszystko w sposób zabawny i przyjazny dla ucznia. Miała kilka wydań.	Pozycja niedostępna. Nadal mogłaby być z powodzeniem dodatkową pomocą na poziomach od B1.

Lata 1991 – 2000

1991: <i>Wybór tekstów do nauki języka polskiego dla cudzoziemców</i> , oprac. Halina Olaczek, UŁ, Łódź.	Teksty komunikacyjne, krótkie opowiadania, dialogi w tekstach.	Pozycja archiwalna.
1991: Maria Chłopicka, Danuta Pukas-Palimąka, Katarzyna Turek-Fornelska, <i>Co panu dolega? Komunikacyjny podręcznik języka medycznego dla obcokrajowców</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	29. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Rozwija słownictwo medyczne i komunikację w rolach: pacjenta, lekarza, służby medycznej, w sytuacjach szpitala, przychodni, badań lekarskich, leczenia.	Pozycja archiwalna. Niezastąpiony do dziś podręcznik dla chcących pracować w Polsce lekarzy, pielęgniarek, studentów medycyny.
1991: Marek Gołkowski, Anna Kiermut, Maria Kuc, Małgorzata Majewska-Meyers, <i>„Gdybym znał dobrze język polski...” Wybór tekstów z ćwiczeniami do nauki gramatyki polskiej dla cudzoziemców</i> , Wydawnictwa UW, Warszawa.	Teksty ilustrujące zagadnienia gramatyczne, ćwiczenia do tych tekstów (na zrozumienie), omówienie zagadnienia gramatycznego i ćwiczenia – to układ tego podręcznika.	W roku 2010 wydano nową wersję podręcznika. Pozycja przydatna dla poziomów A2 (np. drugi rok nauczania).
1992: Urszula Czarnecka, Małgorzata Gaszyńska, <i>Polubić Polskę. Ćwiczenia w czytaniu dla studentów zaawansowanych. Część II</i> ,	31. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Jest to zbiór tekstów (w tym literackich, z literatury współczesnej), do których dołączono	Pozycja archiwalna.

UJ, Instytut Badań Polonijnych.	ćwiczenia, w tym ćwiczenia rozwijające i utrwalające słownictwo z różnych tematów.	
1992: Elżbieta Rybicka, Magdalena Szalc-Mays, <i>Słowa i słówka. Podręcznik do nauczania słownictwa i gramatyki dla początkujących</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	32. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Oprócz podręcznika z ćwiczeniami pozycja zawiera też kilkadziesiąt plansz z rysunkami będącymi materiałem stymulującym do rozmów komunikacyjnych lub tłumaczącym słownictwo. Wznowienie (w mniejszym formacie) ukazało się w 2003 roku w serii <i>Język polski dla cudzoziemców</i> pod red. W. Miodunki.	Pozycja archiwalna. Niezbyt udane rysunki nie zachęcają do pracy z tymi materiałami, niemniej wśród nich można znaleźć również takie, które na pewno pomogą w nauce i nauczaniu.
1992: Renata Przybylska, <i>Czas to pieniądz. Wyrażanie czasu w polskim zdaniu pojedynczym. Ćwiczenia</i> , UJ, Instytut Polonijny.	33. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Okazji do wyrażania czasu, jak też sposobów językowych okazało się wystarczająco dużo, aby powstał osobny podręcznik kształcący przede wszystkim słownictwo potrzebne do opisu rzeczywistości, ale też komunikacji (np. precyzyjnego przekazywania informacji).	Pozycja archiwalna. Może być dobrym uzupełnieniem w przygotowaniach do egzaminu.
1992: <i>Język polski dla studentów obcokrajowców</i> , praca zbiorowa pod redakcją Ireny Bogaczowej, Politechnika Wrocławska	Podręcznik komunikacyjno-gramatyczny z ćwiczeniami.	Pozycja archiwalna.
1992: Janusz Kucharczyk, <i>Język polski. Kurs podstawowy</i> , Wydawnictwo UŁ, Łódź. Wydanie IV	Podręcznik gramatyczno-komunikacyjny: najpierw wprowadzony jest temat gramatyczny lub komunikacyjny, potem zaś ilustrujący go tekst.	Pozycja archiwalna.
1993: Anna Seretny, <i>A co to takiego? Obrazkowy słownik języka polskiego</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	35. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Udana próba stworzenia ilustrowanego słownika tematycznego.	To wydanie jest już archiwalne, jednak zostało wznowione w innej serii (<i>Język polski dla cudzoziemców</i> pod red. W. Miodunki; w roku 2003 i n.). Niezwykle przydatny w nauczaniu, też – co istotne – w nauczaniu dzieci. Nowe wydania są kolorowe i

		zachęcają przyjaznymi rysunkami.
1993: Robert Dębski, Elżbieta Gałdyn, Magdalena Szalc-Mays, <i>A jednak się kręci. Podręcznik języka naukowo-technicznego dla obcokrajowców</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	36. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Podręcznik do rozwoju słownictwa tematycznego dla zaawansowanych.	Pozycja niedostępna. Mimo upływu lat z powodzeniem mogłaby być wykorzystana do nauki i dziś. Choć technika się zmieniła, słownictwo ją opisujące w znacznie mniejszym stopniu.
1993: Władysław Śliwiński, <i>Słownik semantyczno-syntaktyczny przymiotników polskich</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	37. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Słownik tłumaczy przymiotniki na język angielski, podaje ich znaczenie w sposób opisowy i podaje konteksty z literatury i innych tekstów kultury.	Pozycja niedostępna, mało przydatna w edukacji polonistycznej na Ukrainie, dubluje inne, nowsze i bardziej uniwersalne słowniki.
1993: Marek Wójcikiewicz, <i>Piszę, więc jestem. Podręcznik kompozycji i redakcji tekstów</i> , UJ, Instytut Polonijny.	38. pozycja z tzw. „zielonej serii”. Miał nauczyć przede wszystkim kompozycji tekstu, wiele uwagi poświęca jednak sprawom oczywistym lub technicznym (akapity).	Pozycja archiwalna.
1993: Władysław Miodunka, <i>Cześć, jak się masz. A Polish Language Textbook for Beginners</i> , Wydawnictwo “JB”: “Jaxa”, Kraków.	Pierwsze wydanie podręcznika komunikacyjno-gramatycznego o wzorcowym przyporządkowaniu treści gramatycznych do komunikacyjnych, zajmującej historii Agnieszki, Roberta i Michela, udanych rysunkach – słowniczkach, który do 2006 roku zdominował nauczanie początkujących. Miał kilkanaście wydań (następne wydania w Universitasie), ostatnie wydania zostały poprawione, uzupełnione, stały się kolorowe i były wydawane w dwu częściach: <i>Spotykamy się w Polsce</i> (2005) i <i>Spotkajmy się w Europie</i> (2006).	Klasyczny układ podręcznika komunikacyjnego (w wersji jednocześnie) może być wzorcem dla nauczycieli: jak dobrze skomponować lekcję, aby prowadząc ją metodą komunikacyjną uczyć zarazem wiedzy o języku, Polsce i kształcić wszystkie sprawności językowe. Na Ukrainie podręcznik raczej nieznan, ze względu na swe wersje angielską i niemiecką raczej nieprzydatny. Jednak każdy nauczyciel powinien ją znać – bez niej nie sposób zrozumieć współczesnej glottodydaktyki polonistycznej.
1994: Barbara Bartnicka, Grzegorz Dąbkowski, Wojciech Jekiel, <i>Uczymy się</i>	Druga część podręcznika z 1984 roku. Podręcznik skonstruowany według	Na Ukrainę trafiło sporo egzemplarzy. Nieaktualne teksty i skomplikowany

<p><i>polskiego. Podręcznik języka polskiego dla cudzoziemców. 2, Agencja komputerowa Grzegorz Dąbkowski, Kielce.</i></p>	<p>metody gramatyczno-tłumaczeniowej, każdy temat składa się z tekstu i słowniczka (w części pierwszej <i>Teksty</i>) oraz komentarza językowego, ćwiczeń gramatycznych, słownikowych i komunikacyjnych (w części drugiej <i>Komentarz językowy i ćwiczenia</i>)</p>	<p>komentarz gramatyczny utrudniają pracę z tą pozycją, z drugiej strony klasyczny układ każdej lekcji mogą do dziś znaleźć wielu zwolenników.</p>
<p>1995: Zofia Kaleta, <i>Gramatyka języka polskiego dla cudzoziemców</i>, UJ, Kraków.</p>	<p>Nowatorskie, autorskie ujęcie gramatyki polskiej – jako funkcjonalnej. Jest jednak zbyt skomplikowane dla przeciętnego odbiorcy (ucznia, studenta).</p>	<p>Pozycja niedostępna. Powinna być w biblioteczkę każdego nauczyciela.</p>
<p>1995: Anna Dąbrowska, Romana Łobodzińska, <i>Polski dla cudzoziemców</i>, Towarzystwo Przyjaciół Polonistyki Wrocławskiej, Wrocław.</p>	<p>Ciekawy i przyjazny dla ucznia, tradycyjny podręcznik komunikacyjno-gramatyczny, w wersji anglojęzycznej (komentarze) dla początkujących. Miał drugie wydanie (1998).</p>	<p>Na Ukrainie nieobecny, ze względu na angielski język komentarza jego użycie jest ograniczone. Dobrze jednak i szybko nauczyć języka polskiego na poziomie A2.</p>
<p>1995: Helena Matera, <i>Pokochaj polską mowę. Podręcznik do nauki języka polskiego dla dzieci polskich na obczyźnie. Kl. II</i>, Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. T. Goniewicza, Lublin.</p>	<p>Podręcznik uczy czytać prezentując przy tym wiele interesujących treści kultury polskiej: legend, postaci, wydarzeń. Dla klasy II była jednak zbyt trudna (nie była już elementarzem), dla starszych zbyt dziecinna w formie.</p>	<p>Książka trafiła na Ukrainę pod koniec lat 90. W ogromnych ilościach. Wymagała jednak dodatkowych ćwiczeń. Problemów tych nie rozwiązywały zeszyty ćwiczeń.</p>
<p>1995: Helena Matera, <i>Strzeż polskiej mowy. Podręcznik do nauki języka polskiego dla dzieci polskich na obczyźnie. Kl. III / IV</i>, Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. T. Goniewicza, Lublin.</p>	<p>Podręcznik do prezentacji polskiej kultury. Należy docenić dobry wybór tekstów, przyjazne czytanki mówiące o prawdę znanych i ważnych dla cywilizacji kultury światowej Polakach i wydarzeniach z polskiej kultury, też – co istotne – kultury technicznej.</p>	<p>Książka trafiła na Ukrainę pod koniec lat 90. W ogromnych ilościach. Problem z jej wykorzystaniem polegał na tym, że dla dzieci klas III / IV była zbyt trudna językowo, nie uczyła też tak potrzebnej komunikacji. Praca z nią w starszych klasach (jak zazwyczaj czyniono) wymagało dopracowania osobnych ćwiczeń. Problemów tych nie rozwiązywały zeszyty ćwiczeń <i>Lubię pisać</i>.</p>
<p>1995: Waław Czekiewicz,</p>	<p>39. pozycja z tzw. „zielonej</p>	<p>Warto zobaczyć ten słownik,</p>

Anna Matlak, <i>Strukturalny słownik aspektowy czasowników polskich</i> , UJ, Instytut Badań Polonijnych.	serii". Jest to próba praktycznej pomocy w posługiwaniu się czasownikami w różnych aspektach przeznaczona dla studentów anglojęzycznych.	by uzmysłwić sobie skomplikowany system aspektu w języku polskim. W praktycznej dydaktyce na Ukrainie raczej nieprzydatny.
1995: <i>Powiedzmy to sobie. Ćwiczenia form wypowiedzi dla studentów zaawansowanych</i> , pod red. Marka Zimnaka, UJ, Instytut Polonijny.	Podręcznik, który postawił sobie za cel nauczyć specjalistycznych (a nawet paraliterackich) form wypowiedzi.	Pozycja niedostępna. Nadal może być przydatna i niewątpliwie jest godna polecenia.
1995: Stanisław Mędak, <i>Język polski à la carte. Wybór testów z języka polskiego dla obcokrajowców</i> , UJ, Kraków.	Wiele zadań, testów o różnym stopniu trudności, katalog zagadnień, też teksty do czytania, materiały stymulujące mówienie, klucz.	Doskonała pomoc w przygotowaniu do wszelkich egzaminów. Pozycja wciąż dostępna, ze wszech miar godna polecenia.
1995: Janusz Kucharczyk, <i>Zaczynam mówić po polsku</i> , Wing, Łódź.	Dla początkujących. Egzotyczne nieco losy studenta obcokrajowca w Łodzi. Krótkie, przejrzyste lekcje.	Dobry podręcznik dla tych, którzy, spotykają się rzadko, a szybko potrzebują nauczyć się podstaw języka.
1995: Janusz Kucharczyk, <i>Już mówię po polsku</i> , Agencja „Hakon”, Łódź.	Kontynuacja podręcznika <i>Zaczynam mówić po polsku</i> .	Dla tych, którzy polubili <i>Zaczynam mówić po polsku</i> .
1995: Barbara Klebanowska, <i>Synonimia składniowa. Ćwiczenia dla cudzoziemców</i> , Wydawnictwo UW, Warszawa.	Zestaw dobrych ćwiczeń do transformacji zdań. Dla zaawansowanych.	Pozycja niedostępna. Wciąż niezastąpiona przy nauce składni, przygotowaniach do egzaminów.
1996: Stanisław Mędak, <i>Chcę mówić po polsku</i> , WSiP, Warszawa.	Podręcznik dla początkujących w trzech wersjach: z komentarzem w językach: francuskim, angielskim i niemieckim. Klasyczny podręcznik komunikacyjno-gramatyczny.	Pozycja niedostępna.
1997: Kateřina Pösingerová, Anna Seretny, <i>Coraz bliżej Polski. Učebnice polsko jazyka pro Čechy</i> , Katedra Sławistyki Fakultetu Filozoficznego Uniwersytetu Karlovy, Instytut Polonijny UJ, Praha-Kraków.	Jest to podręcznik komunikacyjno-gramatyczny dla 15aawansowanych, zawiera wiele tekstów przybliżających polskie realia, w tym fragmenty utworów literackich. Układ klasyczny: tekst, ćwiczenia, słowniczek, teksty dodatkowe.	Podręcznik w Polsce praktycznie nieużywany. Z powodzeniem mógłby być wykorzystany na lektoratach na Ukrainie: w całości lub we fragmentach.

<p>1997: Ewa Lipińska, <i>Kiedyś wrócisz tu... A Polish Language Textbook for Intermediate</i>, Universitas, Kraków.</p>	<p>Podręcznik w serii <i>Język polski dla cudzoziemców</i> pod red. W. Miodunki. Warto docenić dobrze dobrane teksty, jasno wytłumaczoną gramatykę, zebranie konstrukcji językowych potrzebnych do kompozycji różnych form wypowiedzi. Przez kilka lat był bardzo popularnym podręcznikiem dla poziomu B2. Od roku 2003 wydawany w dwu częściach, z uaktualnionymi tekstami.</p>	<p>Dobry podręcznik prowadzący dla poziomu B2.</p>
<p>1997: Teresa Pelc, <i>Teraz polski. Gry i ćwiczenia komunikacyjne</i>, Wing, Łódź.</p>	<p>Dla początkujących. W komplecie podręcznik dla nauczycieli z wieloma pomocami dydaktycznymi.</p>	<p>Pozycja już archiwalna, warto wykorzystać dołączone pomoce.</p>
<p>1997: Blanka Konopka, <i>Podręcznik języka polskiego dla środowisk rosyjskojęzycznych, część pierwsza</i>, Fundacja Pomoc Polaków na Wschodzie, Warszawa.</p>	<p>Komparatystyczny (język polski na tle języka rosyjskiego) podręcznik dla początkujących.</p>	<p>Podręcznik niezwykle popularny na całym Wschodzie. Do dziś kserowany i używany szczególnie na kursach dla dorosłych – również na Ukrainie.</p>
<p>1998: Lesia Bilenka-Swystowycz, Mikołaj Jarmoluk, <i>Uczę się polskiego</i>, АртЕК, Київ.</p>	<p>Udana próba stworzenia podręcznika komunikacyjnego przy pomocy krakowskiego ośrodka glottodydaktycznego.</p>	<p>Pozycja archiwalna. W 2013 roku powstała nowa, zmieniona wersja tej książki: <i>Polski coraz bliżej</i>. Była ona także podstawą do dwu pierwszych podręczników: dla klasy V i VI szkół ukraińskich (jpjo).</p>
<p>1998: Małgorzata Kita, <i>Wybieram gramatykę. Gramatyka języka polskiego w praktyce (dla cudzoziemców zaawansowanych)</i>, (w dwu tomach), Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.</p>	<p>Gramatyka dobrze wytłumaczona, ćwiczenia dobrze przygotowane. Warto docenić wykorzystywanie tekstów kultury (w tym klasyki literatury polskiej) jako tekstów przykładowych i materiału do ćwiczeń.</p>	<p>Bardzo dobry materiał do przygotowania do egzaminów.</p>
<p>1998: Helena Matera, <i>Czytam po polsku. Podręcznik do początkowej nauki czytania dla dzieci polskich na obczyźnie</i>, Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. T.</p>	<p>Rodzaj elementarza. Należy docenić wprowadzone treści kulturowe (dotyczące kultury polskiej).</p>	<p>Pozycja już niedostępna. Niemniej godna polecenia nadal.</p>

Goniewiczza, Lublin.		
1998: Helena Matera, <i>Od mianownika do wołacza. Dialogi, wiadomości, ćwiczenia, zabawy</i> , Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. T. Goniewiczza, Lublin.	Podręcznik uzupełniający dla dzieci, kształcący umiejętności fleksyjne.	Pozycja już niedostępna. Niemniej godna polecenia nadal.
1998: Aleksandra Janowska, Magdalena Pastuchowa, <i>Dzień dobry</i> , Wydawnictwo Śląsk, Katowice.	100 lekcji o tradycyjnym układzie dla początkujących. Książka miała kilka wydań.	Zalecana dla grup początkujących.
1999: Magdalena Szelmays, <i>Nowe słowa-stare rzeczy. Podręcznik do nauczania słownictwa języka polskiego</i> , Wydawnictwo Zakonu Pijarów, Kraków.	Zestaw plansz z ćwiczeniami (nie tylko) dla początkujących. Drugie wydanie w 2004 r. ukazało się w serii <i>Język polski dla cudzoziemców</i> pod red. W. Miodunki.	Pozycja już trudno dostępna. Doskonała pomoc, szczególnie plansze, nie tylko dla dzieci. Drugie wydanie (2004) plansze ma w formacie B5.
1999: Ewa Lipińska, <i>Nie ma róży bez kolców. Ćwiczenia ortograficzne dla cudzoziemców</i> , Universitas, Kraków.	Podręcznik do nauki ortografii. Autorka nie dostosowała zasad ortograficznych do potrzeb cudzoziemców, kopiuje zasady nauczane w szkołach w Polsce. Jednak podręcznik zawiera wiele dobrych ćwiczeń. Miał (w 2010 r.) II wydanie, poprawione i uzupełnione.	Pozycja godna polecenia dla zaawansowanych, m.in. przy przygotowaniu do egzaminów. Zarówno stara jak i nowa wersja.
1999: Leonard A. Polakiewicz, <i>Intermediate Polish. A Cultural Reader with Exercises</i> , Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.	Niezwykle interesujący podręcznik dla zaawansowanych uczący przede wszystkim słownictwa w kontekstach komunikacyjnych. Prezentuje ogrom polskiej kultury i realiów lat 90. XX w.	Pozycja niedostępna, ze względu na język angielski komentarza ma ograniczony zasięg. Niemniej godna polecenia szczególnie dla grup polonijnych.
1999: Joanna Ciechorska, <i>Ludzie, czas, miejsca</i> , Agencja Reklamowa „Pro Schola”, Gdańsk.	Podręcznik dla początkujących, klasyczny podręcznik. Miał drugie wydanie (2001).	Pozycja niedostępna.
2000: Józef Pyzik: <i>Przygoda z gramatyką. Fleksja i słowotwórstwo imion. Ćwiczenia funkcjonalno-gramatyczne dla cudzoziemców</i> , Universitas, Kraków.	Podręcznik w serii <i>Język polski dla cudzoziemców</i> pod red. W. Miodunki. Wznowienie i uzupełnienie wcześniejszych pozycji autora. Dużo dobrych i różnorodnych ćwiczeń.	Pozycja godna polecenia dla zaawansowanych, np. przy przygotowaniu do egzaminów.

Lata 2001 – 2010

2001: Piotr Garczarek, <i>Czas na czasownik. Materiały do nauczania języka polskiego jako obcego. Polish Verbs – Forms and Usage</i> , Universitas, Kraków.	Podręcznik w serii <i>Język polski dla cudzoziemców</i> pod red. W. Miodunki. W sposób zabawny, za pomocą m.in. doskonale preparowanych tekstów uczy gramatyki (dot. czasownika).	Świetnie sprawdza się na Ukrainie jako podręcznik uzupełniający już od poziomów A. Miał kilka wydań, jest dostępny.
2001: Helena Matera, <i>Czasownik niejedno ma imię i niejedną odmianę</i> , Fundacja Pomocy Szkołom Polskim na Wschodzie im. T. Goniewicza, Lublin.	Podręcznik uzupełniający dla dzieci, kształtujący umiejętności użycia czasowników w różnych formach.	Pozycja już niedostępna. Niemniej godna polecenia nadal.
2001: Jolanta Lechowicz, Joanna Podsiadły, <i>Ten, ta, to. Ćwiczenia nie tylko gramatyczne dla cudzoziemców</i> , WING, Łódź.	Udane i zróżnicowane ćwiczenia dla początkujących. Popularny podręcznik uzupełniający.	Warto wykorzystać jako podręcznik uzupełniający.
2001: Danuta Gałyga, <i>Ach, ten język polski. Ćwiczenia komunikacyjne dla początkujących</i> , Universitas, Kraków.	Podręcznik w serii <i>Język polski dla cudzoziemców</i> pod red. W. Miodunki. Komunikacyjny, ilustrowany, z ćwiczeniami do ilustracji. Kształci przede wszystkim kompetencję komunikacyjną, ale nauczy też skutecznie pisać i czytać.	Warto wykorzystać na poziomie A.
2001: Małgorzata Pasięka, <i>Język polski dla cudzoziemców. Ćwiczenia dla początkujących</i> , Wydawnictwo Uwr, Wrocław.	Jedna z wielu pozycji tego typu.	Przydatna na poziomach A jako książka uzupełniająca.
2001: Barbara Serafin, Aleksandra Achtelek, <i>Miło mi panią poznać. Język polski w sytuacjach komunikacyjnych</i> , Wydawnictwo UŚ, Katowice.	Przyjazna książka dla początkujących, prezentująca też trochę polskiej kultury i realiów.	Godna polecenia dla początkujących, miała wiele wydań, wciąż dostępna na rynku.
2001: Magdalena Szelc-Mays, <i>Coś wam powiem. Ćwiczenia komunikacyjne dla grup średnich</i> , Universitas, Kraków.	Książka uczy komunikacji w różnych sytuacjach na tle polskich realiów i kultury, w dwu rejestrach: oficjalnym i nieoficjalnym.	Bardzo dobry podręcznik uzupełniający do kształcenia umiejętności użycia form honoryfikatywnych oraz pisania tekstów użytkowych.
2001: Piotr Lewiński, <i>Oto polska mowa</i> , Wydawnictwo UWr, Wrocław.	Dla średnio zaawansowanych.	Pozycja niedostępna. Jedna w wielu propozycji.
2002: Blanka Konopka,	Druga część podręcznika –	Ze względu na język rosyjski

<p><i>Pierwsza wizyta. Podręcznik języka polskiego dla środowisk rosyjskojęzycznych</i>, Fundacja Pomoc Polakom na Wschodzie, Warszawa.</p>	<p>dla średnio zaawansowanych. Nie odniosła jednak sukcesu części pierwszej. Klasyczny układ podręcznika do nauczania przede wszystkim słownictwa i gramatyki. Zawierał kasetę magnetofonową.</p>	<p>jako język prowadzący ma ograniczone zastosowanie.</p>
<p>2002: Małgorzata Kita, Aldona Skudrzyk, <i>Człowiek i jego świat w słowach i tekstach</i>, Wydawnictwo UŚ, Katowice.</p>	<p>Uzupełniająca książka dla zaawansowanych, kształcąca przede wszystkim słownictwo na tle wielu świetnie dobranych tekstów kultury.</p>	<p>Książka bardzo trudna – polecana dla studentów polonistyki, uczniów przygotowujących się do olimpiad i konkursów.</p>
<p>2002: Stanisław Mędak, <i>Co z czym? Ćwiczenia składniowe dla grup zaawansowanych</i>, Universitas, Kraków.</p>	<p>Pozycja specjalistyczna dla zaawansowanych.</p>	<p>Dobre materiały przygotowujące do egzaminów.</p>
<p>2003: Józef Pyzik, <i>Iść czy jechać? Ćwiczenia gramatyczno-semantyczne z czasownikami ruchu. Poziom średni ogólny</i>, Universitas, Kraków</p>	<p>Pozycja specjalistyczna dla zaawansowanych.</p>	<p>Dobre materiały przygotowujące do egzaminów.</p>
<p>2004: Ewa Lipińska, <i>Księżyc w butonierce. Ćwiczenia dla cudzoziemców doskonalące sprawność rozumienia ze słuchu na podstawie tekstów Andrzeja Sikorowskiego</i>, Universitas, Kraków.</p>	<p>Dzięki płycie CD z oryginalnymi piosenkami zespołu „Pod Budą” uczący się mogą nie tylko poznać słownictwo (dla zaawansowanych), ale też spędzić mile czas przy dobrej muzyce.</p>	<p>Doskonałe materiały przygotowujące do egzaminów. Warto też wykorzystywać ćwiczenia (dopasowując je do tematów lekcji), aby zapewnić uczniom kontakt z dobrą kulturą polską.</p>
<p>2004: Stanisław Mędak, <i>Liczebnik też się liczy. Gramatyka liczebnika z ćwiczeniami. Poziom średni ogólny</i>.</p>	<p>Pozycja specjalistyczna dla zaawansowanych.</p>	<p>Dobre materiały przygotowujące do egzaminów.</p>
<p>2004: Stanisław Mędak, <i>Słownik form koniugacyjnych czasowników polskich</i>, Universitas, Kraków.</p>	<p>Wydany w serii <i>Język polski dla cudzoziemców</i> pod red. W. Miodunki. Autor napisał kilka robiących wrażenie swym ogromem i dociekliwością słowników adresowanych do cudzoziemców, ukazujących bardziej bogactwo języka niż mogących jakoś praktycznie pomóc. Należy docenić przejrzystość graficzną.</p>	<p>Pozycja mile widziana na półkach nauczycieli, klas szkolnych, do którego można – w razie wątpliwości lub przy analizie jakiegoś słowa – zajrzeć.</p>

<p>2004: Ewa Lipińska, <i>Z polskim na ty. Podręcznik do nauki języka polskiego dla stopnia progowego</i>, Universitas, Kraków.</p>	<p>Dziwaczny układ podręcznika (osobno część gramatyczna i „mozaikowa”) sugeruje, że są to raczej materiały do nauczania, niż podręcznik prowadzący. Przez lata jednak był używany jako podręcznik prowadzący dla poziomu progowego (B1).</p>	<p>Sporo zadań ze słuchu oraz jasno wytłumaczona gramatyka jest atutem tego podręcznika. Może być podręcznikiem uzupełniającym na poziomie B1.</p>
<p>2004: Anna Majkiewicz, Jolanta Tambor, <i>Śpiewaję po polsku</i>, Wydawnictwo UŚ, Katowice.</p>	<p>Ciekawa propozycja połączenia ćwiczeń językowych i słuchania znanych polskich piosenek.</p>	<p>Doskonała książka uzupełniająca do wszelkich kursów.</p>
<p>2005: Anna Dąbrowska, Anna Burzyńska-Kamieniecka, Urszula Dobesz, Miłgorzata Pasięka, <i>Z Wrocławiem w tle. Zadania testowe z języka polskiego dla cudzoziemców</i>, Uwr, Szkoła Języka Polskiego i Kultury, Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe.</p>	<p>Zestaw zadań testowych przygotowujących do egzaminów certyfikacyjnych z języka polskiego jako obcego na poziomach B1, B2, C2 (w trzech zeszytach, z płytami CD). Treść zadań związana jest z kulturą Wrocławia.</p>	<p>Doskonałe materiały przygotowujące do egzaminów.</p>
<p>2005: Stanisław Mędak, <i>Praktyczny słownik łączliwości składniowej czasowników polskich</i>, Universitas, Kraków.</p>	<p>Wydany w serii <i>Język polski dla cudzoziemców</i> pod red. W. Miodunki.</p>	<p>Pozycja mile widziana na półkach nauczycieli, klas szkolnych...</p>
<p>2006: Małgorzata Małolepsza, Aneta Szymkiewicz, <i>Hurra!!! Po polsku 1</i>, Prolog, Kraków.</p>	<p>Pierwszy nowoczesny podręcznik komunikacyjny do nauki języka polskiego. Zmienił oblicze glottodydaktyki polonistycznej. Posiada charakter podręcznika uniwersalnego. Stał się wzorem dla innych prób tworzenia tego typu podręczników, np. <i>Polski krok po kroku</i>.</p>	<p>Książka używana masowo na Ukrainie, też w formie odbitek kserograficznych. Przez niektórych uważana za zbyt łatwą dla początkujących.</p>
<p>2007: Agnieszka Burkat, Agnieszka Jasińska, <i>Hurra!!! Po polsku 2</i>, Prolog, Kraków.</p>	<p>Druga część podręcznika komunikacyjnego.</p>	<p>Pozycja godna polecenia dla poziomu A2.</p>
<p>2007: Anna Seretny, <i>Kto czyta – nie błądzi. Podręcznik do nauki języka polskiego. Ćwiczenia</i></p>	<p>Teksty i ćwiczenia rozwijające słownictwo do tych tekstów.</p>	<p>Książka uzupełniająca dla zaawansowanych (dorosłych i starszej młodzieży).</p>

rozwijające czytania, Kraków	sprawność Universitas,		
2007: Stanisław Mędak, <i>W świecie polszczyzny. Podręcznik do nauczania języka polskiego dla obcokrajowców. Poziom C2 – dla zaawansowanych</i> , Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP Spółka z o.o., Kielce.	Jedna z niewielu prób stworzenia podręcznika kursowego dla zaawansowanych (C1). Wiele ciekawych tekstów poruszających ważne tematy społeczne i kulturowe. Rozwija przede wszystkim słownictwo (frazologię) oraz trudniejsze zagadnienia gramatyczne. Ćwiczenia często odsyłają do Internetu i innych źródeł, dołączonej płyty CD.	Książka warta polecenia dla grup polonijnych o wysokim stopniu zaawansowania, też dla studentów polonistyk.	
2008: Agnieszka Madeja, Barbara Morcinek, <i>Polski mniej obcy. Podręcznik do nauki języka polskiego dla średnio zaawansowanych</i> , Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice.	Ciekawa, przyjazna książka dla poziomu B1. Zawiera wiele treści kulturowych, w tym kilka lekcji realizowanych metodą kulturową, podanych w sposób nowoczesny. Podręcznik komunikacyjny. Miała drugie wydanie.	Godna polecenia na poziomach B1.	
2008: Marzena Kowalska, <i>O biznesie po polsku. Podręcznik do nauki języka polskiego. Wprowadzenie do języka biznesu</i> , Universitas, Kraków.	Pozycja specjalistyczna, ciekawa metodycznie, bo ucząca specjalistycznie (ale też niestety wybiórczo) już od poziomu A.	Książka godna polecenia dla ludzi zajmujących się współpracą ekonomiczną z Polską.	
2008: Jerzy Kowalewski, <i>Myślę po polsku. 11 przykładowych lekcji języka polskiego realizowanych metodą kulturową. Materiały do testowania powstającego podręcznika</i> , Centrum Metodyczne, Drohobycz.	Lekcje oparte na tekstach kultury. Niekonwencjonalne ćwiczenia. Dla uczniów o zróżnicowanym poziomie znajomości języka.	Książka wydana na Ukrainie z przeznaczeniem dla uczniów przede wszystkim szkół sobotnich, którzy chcą nie tylko nauczyć się języka, ale też poznać kulturę polską – też wysoką, z tzw. kanonu kultury polskiej.	
2008: Marta Kowalewska, Jerzy Kowalewski, <i>Co nas łączy... Cz. 1</i> , wyd. własne, Kraków.	Pierwsze 10 tematów podręcznika komunikacyjno-gramatycznego, w którym „jest wszystko”. Podręcznik skierowany jest dla odbiorcy ukraińskiego, gramatyka opracowana na podstawie błędów popełnianych przez uczących się na Wschodzie. Na uwagę zasługuje ciągła	Książka przygotowana specjalnie dla odbiorcy na Ukrainie, cieszy się dużą popularnością. W 2014 roku ukazała się osobno poprawiona część gramatyczna obu części.	

	historia bohaterów, prezentowany współczesny język polski, bogate słowniczki tematyczne, tematyczna prezentacja kultury polskiej.	
2009: Ewa Lipińska, <i>Umiesz? Zdasz! Materiały przygotowujące do egzaminu certyfikatowego z języka polskiego jako obcego na poziomie średnim ogólnym B2</i> , Universitas, Kraków.	Ćwiczenia i zestawy przykładowych testów.	Książka dobrze przygotowana do egzaminów na poziomie B2.
2009: Przemysław E. Gębał, <i>Od słowa do słowa toczy się rozmowa. Repetytorium leksykalne z języka polskiego jako obcego dla poziomów B1 i B2</i> , Universitas, Kraków.	Książka rozwijająca słownictwo.	Książka uzupełniająca.
2009: Bogusław Kubiak, <i>Na łamach prasy. Podręcznik do nauki języka polskiego. Rozumienie tekstu czytanego dla cudzoziemców</i> , Universitas, Kraków.	Teksty i ćwiczenia rozwijające słownictwo do tych tekstów.	Książka uzupełniająca dla zaawansowanych (dorosłych i starszej młodzieży).
2009: Anna Butcher, Iwona Janowska, Grażyna Przechodzka, Grażyna Zarzycka, <i>Celuję w C2. Zbiór zadań do egzaminu certyfikatowego z języka polskiego jako obcego na poziomie C2</i> , Universitas, Kraków.	Ćwiczenia i zestawy przykładowych testów.	Książka dobrze przygotowana do egzaminów na poziomie C2.
2009: Piotr Garncarek, <i>Nie licz na liczebnik. Materiały do nauczania języka polskiego jako obcego</i> , Wydział Polonistyki UW, Warszawa.	W sposób zabawny (dialogi, ilustracje) autor próbuje wytłumaczyć „jak liczą Polacy”: od zagadnień najprostszych do najtrudniejszych. Należy docenić liczne cytaty z poezji polskiej ilustrujące kolejne zagadnienia.	Książka uzupełniająca dla zaawansowanych. Dobrze przygotowana do egzaminów.
2009: Agata Gotlib-Borowska, Marzena Jasnos, Ewa Masłowska, Agnieszka Pabiańczyk, Marzena Suska, Anna Tokarska, <i>Polski bez problemu! Polish for</i>	Zestaw podręczników z płytami CD (ćwiczenia, audio) na wszystkie poziomy zaawansowania. Nowoczesne podręczniki komunikacyjne z komentarzem w języku	Angielski komentarz ogranicza użycie na Ukrainie.

<i>foreigners. Kurs języka polskiego dla obcokrajowców.</i>	angielskim (z tłumaczeniami dialogów).	
2009: Aleksandra Achtełik, Wioletta Hajduk-Gawron, Agnieszka Madeja, Magdalena Świątek, <i>Bądź na B1. Zbiór zadań z języka polskiego oraz przykładowe testy certyfikacyjne dla poziomu B1</i> , (wydanie II zmienione) Universitas, Kraków.	Ćwiczenia i zestawy przykładowych testów.	Książka dobrze przygotowana do egzaminów na poziomie B1.
2009: Agnieszka Rabiej, <i>Lubię polski! Podręcznik do nauki języka polskiego jako drugiego dla dzieci. 1</i> , Fogra, Kraków.	Podręcznik komunikacyjny dla dzieci. Nowoczesny, kolorowy, przeznaczony dla zaczynających uczyć się polskiego, w tym dzieci polskiego pochodzenia (stąd język drugi w tytule). Zawiera zeszyty ćwiczeń i poradnik dla nauczyciela (z wieloma pomocami do wykorzystania na lekcji).	Choć powstał z myślą o dzieciach emigrantów polskich na Zachodzie, z powodzeniem może być używany na Ukrainie. Nauka będzie na pewno przyjemna i porównywalna z nauką innych języków obcych.
2010: Agnieszka Rabiej, <i>Lubię polski! Podręcznik do nauki języka polskiego jako drugiego dla dzieci. 2</i> , Fogra, Kraków.		
2010: Agnieszka Burkat, Agnieszka Jasińska, Małgorzata Małolepsza, Aneta Szymkiewicz, <i>Hurra!!! Po polsku 3</i> , Prolog, Kraków.	Trzecia część podręcznika komunikacyjnego.	Pozycja godna polecenia dla poziomu B1.
2010: Joanna Machowska, <i>Gramatyka? Dlaczego nie?! Ćwiczenia gramatyczne dla poziomu A1</i> , Universitas, Kraków.	Dużo dobrych ćwiczeń.	Pozycja godna polecenia dla początkujących.
2010: Marta Kowalewska, Jerzy Kowalewski, <i>Co nas łączy... Cz. 2</i> , wyd. własne, Kraków.	Tematy 11-20.	W 2014 roku ukazała się osobno poprawiona część gramatyczna obu części.
2010: Iwona Stemppek, Anna Stelmach, Sylwia Dawidek, Aneta Szymkiewicz, <i>Polski krok po kroku. Poziom 1</i> , Glossa, Kraków.	Następca podręczników serii <i>Hurra!!! Po polsku</i> . Nowoczesny podręcznik komunikacyjny. Otworzył nową serię: Seria podręczników do nauki języka polskiego obcokrajowców. Podręcznik w komplecie z zeszytem ćwiczeń, grami i zabawami językowymi, tablicami	Dla tych, którzy lubią nowoczesne nauczanie, a już nie lubią serii <i>Hurra!!!</i>

	gramatycznymi (wydawany w kolejnych latach).	
2010: Anna Seretny, <i>Per aspera ad astra. Podręcznik do nauki języka polskiego. Ćwiczenia rozwijające sprawność czytania</i> , Universitas, Kraków.	Teksty prasowe z ćwiczeniami.	Jedna z kilku pozycji dostępnych na rynku. Niektóre teksty szybko się zdeaktualizowały.
2010: Aleksandra Achtelek, Barbara Niesporek-Szamburska, <i>Bawimy się w polski. 1</i> , Katowice.	Podręcznik dla dzieci (od V klasy) rozpoczynających naukę języka polskiego.	Pozycja polecana na pierwszym etapie edukacji, np. w szkołach sobotnich.

Lata 2011 –

2011: Danuta Gałyga, <i>Jak to łatwo powiedzieć... Ćwiczenia komunikacyjne dla początkujących</i> , Universitas, Kraków.	Nowa, znacznie zmodyfikowana wersja podręcznika <i>Ach, ten język polski</i> . Jest kolejną propozycją (po <i>Hurra! Po polsku</i> i <i>Polski krok po kroku</i>) propozycją nowoczesnego podręcznika dla początkujących.	Pozycja godna polecenia jako podręcznik prowadzący dla początkujących.
2011: Andrzej Ruszer, <i>Oswoić tekst. Podręcznik kompozycji i redakcji tekstów użytkowych dla poziomów B2 i C2</i> , Universitas, Kraków.	Niezbyt udana próba stworzenia bardzo potrzebnego podręcznika do kompozycji tekstów. Wiele jednak podstawowych tekstów brakuje, wiele nie ma charakteru tekstów użytkowych. Ćwiczenia nie zawsze sprzyjają nauczeniu się danej formy wypowiedzi.	Pomoc ewentualnie przydatna w nauce pisania.
2011: Stanisław Mędak, <i>Polish for Foreigners. An Intensive Course for Beginners</i> , Lingo Języki Obce, Warszawa.	Nowoczesny podręcznik komunikacyjny w stylu rozmówek, z komentarzem i tłumaczeniami w języku angielskim.	Użycie ograniczone ze względu na język angielski.
2011: Joanna Machowska, <i>Gramatyka? Ależ tak! Ćwiczenia gramatyczne dla poziomu A2</i> , Universitas, Kraków.	Ćwiczenia gramatyczne.	Pozycja przydatna jako podręcznik uzupełniający dla początkujących.
2012: Halina Goszczyńska, Mirosława Magajewska, <i>Od przypadku do przypadku. Część I. Przewodnik dla</i>	Rozbudowana teoria (opisowa) gramatyki, dołączono ćwiczenia.	Pomoc ewentualnie przydatna dla studentów polonistyki.

<i>cudzoziemców po fleksji imiennej języka polskiego wraz ze zbiorem ćwiczeń</i> , Wydawnictwo UŁ, Łódź.		
2013: Ała Krawczuk, Jerzy Kowalewski, <i>Jestem stąd</i> , ЛНУ імені Івана Франка, Львів.	Podręcznik międzykulturowy dla początkujących. Akcja dzieje się w Polsce (Sanok, Kraków) i na Ukrainie (Lwów i okolice). Dodatkowo umieszczono wstęp o fonetyce języka polskiego (z ćwiczeniami) oraz tablice gramatyczne.	Podręcznik zalecany dla początkujących.
2013: Mikołaj Jarmoluk, Łesia Biłeńka-Swystowicz, Jerzy Kowalewski, <i>Polski coraz bliżej. Kurs języka polskiego dla początkujących</i> , Bukrek, Czerniowce.	Nowa, odmieniona wersja podręcznika z lat 90. Uspółcześnione dialogi, nowa szata graficzna. Liczne odwołania do polskiej kultury.	Przeznaczona dla kursów, szkół sobotnich, dzieci klas 5-7 rozpoczynających naukę języka polskiego.
2013: Magdalena Szelc-Mays, <i>Napisz to po polsku. Podręcznik do nauki pisania po polsku dla początkujących studentów obcokrajowców</i> , Stowarzyszenie Społeczno-Ekonomiczne ABSOLWENT, Rzeszów.	Podręcznik do nauki pisania przygotowany w ramach projektu europejskiego, przeznaczony szczególnie dla studentów z Ukrainy studiujących w Rzeszowie. Zawiera tematy regionalne.	Pozycja niedostępna na wolnym rynku. Godna polecenia.
2013: Iwona Stempek, Anna Stelmach, <i>Polski krok po kroku. Poziom 2</i> , Glossa, Kraków.	Kontynuacja poziomu 1. Dla poziomu B1.	Dla tych, którzy lubią nowoczesne nauczanie, a już nie lubią serii <i>Hurra!!!</i>

Przykładowe propozycje podręczników dla różnych grup uczących się języka polskiego na Ukrainie:

Dla dzieci (od V klasy), dla początkujących:

Podręczniki prowadzące: *Język polski 5*, *Polski coraz bliżej*, *Lubię polski*, *Bawimy się w polski*, *Lubię czytać po polsku*.

Podręczniki uzupełniające: *A co to takiego?*, *Słowa i słówka*, *Piszę na A*.

Dla dzieci (od VI klasy), dla kontynuujących naukę:

Podręczniki prowadzące: *Język polski 6*, *Strzeż polskiej mowy*.

Podręczniki uzupełniające: *A co to takiego?*, *Słowa i słówka*.

Dla młodzieży (klasa X, XI) i dorosłych, dla początkujących:

Podręczniki prowadzące: *Jestem stąd*, *Hurra!!! Po polsku 1*, *Polski krok po kroku 1*, *Ach, ten język polski*, *Jak to łatwo powiedzieć*, *Miło mi panią poznać*.

Podręczniki uzupełniające: *Język polski à la carte*, *Gramatyka? Dlaczego nie?*, *Gramatyka? Ależ tak!*, *Ten, ta, to*.

Dla młodzieży (klasa X, XI) i dorosłych, dla kontynuujących naukę:

Podręczniki prowadzące: *Hurra!!! Po polsku 2, Hurra!!! Po polsku 3, Polski krok po kroku 2, Kiedyś wrócisz tu.*

Podręczniki uzupełniające: *Z polskim na ty, Język polski à la carte*, podręczniki do gramatyki, przygotowujące do egzaminów, słowniki, gramatyki.

1.6.2. Wykorzystywanie materiałów audiowizualnych i Internetu

Współczesny rozwój technologii informatycznych niesie – wydawać się może – nieograniczone możliwości wykorzystania środków technicznych w nauczaniu języków obcych. Jednak doświadczenia XX w. – m.in. tworzenie audiolingwalnych pracowni językowych (w których uczniowie byli usadzani w „klatkach”, mieli słuchawki na uszach i musieli wciskać jakieś przyciski), wykorzystywanie filmów wideo, potem próby wykorzystywania programów komputerowych – każą na kolejne „nowinki” spoglądać z pewnym dystansem, za to z pokorą wracać do tradycyjnych metod prowadzenia lektoratu. Okazywało się bowiem nader często, że – nawet jeśli udało się pokonać trudności techniczne i wszystko zadziało, jak trzeba – uczniowie nie byli zachwyceni pracą z multimediami, a efekty tego kształcenia były niezadowolające. Powrót do dobrze przygotowanego podręcznika, tablicy (niekoniecznie kredy...), tablic gramatycznych wiszących na ścianie, zwykłych papierowych słowników wydawał się konieczny, a przez wielu uczniów i nauczycieli przyjmowany z ulgą. Nie znaczy to jednak, że do wszelkiej techniki należy odwrócić się plecami – należy jednak zachować zdrowy rozsądek i pamiętać, że współcześni uczniowie będą zawsze „lepsi” w technice od nauczyciela, nie jest ona dla nich atrakcją na lekcji, bo najczęściej lepszą mają w domu, a każde jej wykorzystanie ma czemuś służyć: realizacji zamierzonych celów lekcji. Środki techniczne przestały być uatrakcyjnieniem zajęć, wielu zaś uczniów chciałoby w szkole „odpocząć” od nich. No i koniecznie trzeba o jednym pamiętać: jeśli już używamy środków technicznych, koniecznie wcześniej musimy zadbać o ich sprawność oraz zawsze (!) mieć alternatywę, gdyby jednak sprzęt zawiodł: zabrakło prądu, projektor nagle odmówił posłuszeństwa, komputer się zawiesił, a Internet zanikł...

1.6.2.1. Wykorzystywanie nagrań audio

Techniki pracy z nagraniami audio zostały omówione w rozdziale poświęconym rozumieniu ze słuchu. Tu jedynie można uzupełnić tamte informacje o sugestie samodzielnego przygotowywania nagrań w oparciu o teksty znajdujące się w Internecie, np. na stronach rozgłośni radiowych. Nie jest też problemem wykorzystywanie ścieżek dźwiękowych programów telewizyjnych, szczególnie publicystycznych, dzienników telewizyjnych, seriali. Takie samodzielnie przygotowane nagrania mogą uzupełnić deficyt materiału do ćwiczeń kształcących, przede wszystkim rozwijających słownictwo z określonego tematu, ale też ilustrującego sytuacje komunikacyjne lub specjalistyczne formy wypowiedzi (np. przemówienia polityczne, kazania, mowy prawnicze). Mają też zasadniczą zaletę: są aktualne w przeciwieństwie do większości gotowych nagrań dostępnych na płytach CD i świetnie mogą prezentować polskie realia. Takie tematyczne nagrania związane z wydarzeniami roku kalendarzowego mogą stanowić doskonałe uzupełnienie lekcji i ćwiczyć rozumienie globalne. Wiele z przygotowanych nagrań nie traci na aktualności, np. prognozy pogody, wydarzenia sportowe i mogą być wykorzystywane wielokrotnie. Przy samodzielnym przygotowywaniu materiałów należy pamiętać o dobrej jakości nagrania, optymalnym czasie (max. ok. 2 min.). Warto też przygotować transkrypt nagrania, nagrywając płytę CD warto każde nagranie zapisywać oddzielnie tak, by łatwo można je było odnaleźć.

1.6.2.2. Wykorzystywanie fragmentów wideo

Jak już zostało powiedziane, praca z materiałami wideo jest tylko nieco zmodyfikowaną wersją metod pracy z materiałami audio. Wiąże się to z większymi możliwościami, gdyż uczący się słyszana treść może uzupełnić obrazem, widzi kontekst komunikacji, twarze mówiących, wykonywane przez nich gesty – jest mu zatem łatwiej zrozumieć; są też jednak ograniczenia: patrząc na obraz uczeń nie może jednocześnie wykonywać ćwiczeń pisemnych w trakcie słuchania (choć – jeśli film będzie odtwarzany dwukrotnie, może je wykonywać za drugim razem). Nie do przecenienia jest możliwość prezentacji polskich realiów np. geograficznych podczas oglądania filmu. Uczniowie zobaczą też wystrój

mieszkania, ubiór uczestników komunikacji, ich sposób bycia, zwyczaje żywieniowe, zobaczą szkoły, ulice, środki komunikacji, zakłady pracy itd. Na ile prezentowane obrazy w np. serialach odpowiadają „średniej” rzeczywistości – pozostaje kwestią dyskusji. Niemniej nawet w ukazujących polską rzeczywistość w sposób przerysowany lub tendencyjny programach i filmach zazwyczaj usłyszymy żywy, współczesny język, co dla nauki języka – szczególnie tam, gdzie kontakt z nim jest ograniczony – jest nie do przecenienia.

Koniecznym jest w tym miejscu wspomnieć o powstałym w latach 90. XX w. filmie edukacyjnym *Uczmy się polskiego*, który to film złożony z 30 półgodzinnych odcinków uczy komunikacji językowej prezentując w tle Polskę i Polaków tego okresu. Mimo upływu lat, wciąż może być z powodzeniem wykorzystywany na Ukrainie ze względu na łatwość rozumienia dość skomplikowanego (np. widza anglojęzycznego) języka dialogów już od pierwszych lekcji. Każdy odcinek składa się z kilku (najczęściej trzech) scenek, przy czym każda scenka może składać się z kilku sytuacji komunikacyjnych. Wszystkie scenki mają powtórzenie najważniejszych konstrukcji komunikacyjnych lub poznanych słownictwa. Następnie jest jeszcze jedna scenka, niejako podsumowująca wszystkie (już bez powtórzenia), cały zaś odcinek kończy się zapadającą w ucho piosenką. Ponieważ mam zaszczyt pracować z tym filmem od chwili jego powstania, więc już blisko 20 lat (!), pozwolę sobie na kilka sugestii, które – mam nadzieję – pomogą początkującym nauczycielom:

- Po pierwsze: nie warto wykorzystywać całych odcinków. Warto wybrać odpowiednie (dłuższe lub krótsze) fragmenty, które będą bądź ilustrować nauczany przez nas temat (na zakończenie) lub wprowadzać temat (cała lekcja będzie się opierać na danym odcinku filmu).
- Po drugie: warto pracując z kolejnymi fragmentami posługiwać się odmiennymi metodami pracy, dobierając najbardziej adekwatne dla osiągnięcia celów lekcji.
- Do filmu dołączony jest podręcznik, z którego warto skorzystać.
- Pracując z powtórzeniami (STOP) niekiedy konieczne będzie użycie „pauzy”, gdyż nie wszystkie teksty uczniowie zdążą powtórzyć.
- Trzeba uważać na słabą jakość dźwięku w niektórych odcinkach (np. w 4.).
- W części odcinków występują jeszcze stare złote (1 nowy złoty to 10000 starych złotych).
- Na obraz Polski i Polaków trzeba patrzeć przez filtr 20 lat... I może warto dodać komentarz, że Polska nieco już się zmieniła.

Poniżej zebrałem wykaz fragmentów, ich łączność z tematami komunikacyjnymi i wskazówki metodyczne:

<p>Odcinek 1. Scenka 1. Do tematu: lekcja wstępna, przedstawianie się.</p> <p>Kolejne scenki odcinka 1. również ilustrują przedstawianie siebie i kogoś. Są już jednak dość skomplikowane językowo, wymagają już słownictwa „rodzina”. Można je zatem wykorzystać na kolejnych lekcjach.</p>	<p>Jako uzupełnienie do wstępnej lekcji. Uczniowie powinni zrozumieć całą sytuację (nowy dom), usłyszeć imiona i nazwiska bohaterów, zapamiętać je, odpowiedzieć na pytania: kto tu jest, jak on/ona się nazywa. Warto powtórzyć podstawowe zwroty (fragment po scenie: STOP). Przy zdaniu <i>Ja jestem Kasia, Kaśka albo Katarzyna</i> można poprosić uczniów o analogiczne wypowiedzi, co jeszcze raz pomoże w poznaniu się wzajemnym uczniów.</p>
<p>Odcinek 2. Scenka 1. i 2. Do tematu: cechy człowieka.</p>	<p>Dialogi prezentują podstawowe słownictwo (miła, sympatyczna, duża, mała...). Scenki te mogą być wprowadzeniem do tematu – można potem uzupełniać cechy, np. opisując bohaterów filmu. Mogą też być uzupełnieniem lekcji, ćwiczeniem na rozumienie całej sytuacji: jaka ona jest, jaki problem ma córka, jaka jest pani Wierzbicka, jaki</p>

	problem ma pani Wierzbicka, jaki problem mają dzieci z panią Wierzbicką. Warto powtarzać podstawowe zwroty jako ćwiczenie fonetyczne (STOP po każdej scenie).
Odcinek 3. Scenka 1. i 2. Do tematu: rozmowa telefoniczna.	Tym razem dwie pierwsze scenki mogą prowadzić całą lekcję. Uczniowie oglądając zbierają informacje, by odpowiedzieć na pytania: jaki mają problem państwo Grzegorzewscy (scenka 1.) i kto do kogo telefonuje i w jakiej sprawie (scenka 2.). Zwroty rozmowy telefonicznej (STOP po scenkach) mogą być przepisywane do zeszytów. Będą one potem wzorcem do tworzenia własnych dialogów i modyfikowania ich pod kontem rozmowy przez telefon komórkowy (konieczna będzie pomoc nauczyciela).
Odcinek 4. Cały. Do tematu: mapa, droga, komunikacja miejska, jazda samochodem, pytanie o drogę, tłumaczenie drogi.	Warto opracować ten odcinek jako podsumowanie, rozszerzenie i powtórzenie zdobytych wcześniej umiejętności komunikacyjnych. Warto wspólnie wypowiadać zwroty podane w powtórzeniach (STOP). Wszystkie scenki można opracować wg klucza: kto czym dokąd jedzie, jakie mają problemy.
Odcinek 5. Scenka 1. i 2. Do tematu: zakupy.	Scenka 1. (planowanie zakupów) służy jako wstęp do ćwiczeń leksykalnych: zawiera mnóstwo nazw artykułów spożywczych. Wymowę tych nazw można ćwiczyć w powtórzeniu (STOP) po scenie 1. Scenka 2. to już same zakupy: uczniowie mogą w trakcie oglądania notować: ile czego kupili.
Odcinek 7. Cały. Do tematu: zdrowie, choroby, części ciała.	Jak odcinek 4. Wszystkie scenki można opracować wg klucza: kto choruje, co mu dolega, co każe robić lekarz. Dodatkowo można pytać o szczegóły, np. opis pogody za oknem, dokąd telefonuje pan Grzegorzewski itd.
Odcinek 8. Cały. Do tematu: Boże Narodzenie.	Jak odcinek 3., może poprowadzić uczniów przez tradycje Bożego Narodzenia. Z ekranu można spisywać rodzaje życzeń świątecznych. Charakter tematu pozwala na „wypoczynkowe” nieco obejrzenie tego odcinka, opracowanie go jako źródła wiedzy realioznawczej (też słownictwa tematycznego).
Odcinek 9. Scenka 1. i fragment 2. (na dworcu). Do tematu: podróże, godziny, kupowanie biletów.	Jako podsumowanie. Warto powtarzać zwroty po scenie 1. Uczniowie powinni przygotowywać sobie odpowiedzi na pytania o godziny i środki transportu: kto czym dokąd w jakim celu i o której godzinie jedzie.
Odcinek 10. Cały. Do tematu: wiedza o Polsce (góry), sport, spędzanie wolnego czasu, wycieczka, zima, pogoda i in. Też do tematu gramatycznego:	To odcinek typowo „gramatyczny”, niemniej ukazujący stopniowanie przymiotników w pięknych sceneriach Zakopanego. Warto opracować ten odcinek jako materiał do opowiadania kolejnych scenek. Powtórzenia utrwalały gramatykę.

stopniowanie przymiotników.	
Odcinek 12. Scenka 1. Do tematu: hotel. Scenka 2. Do tematu: restauracja. Scenka 3. Do tematu: kawiarnia. Temat restauracja powraca w scenie 1. (jej drugiej części) odcinka 21.	Odcinek podsumowujący dane tematy. Warto kolejne scenki opowiedzieć, tworzyć dalsze opowiadania „co będzie dalej”, odpowiadać na pytania do scenek, np. co zamówili w restauracji, kogo spotkali, jaki pan Michał ze Lwowa (!) ma pokój w hotelu, czy to dobry pokój, hotel, jakie dania my byśmy wybrali, jaki pokój zarezerwowali itd. Scenki te mogą też być punktem wyjścia do dyskusji, np. jakie są dobre hotele, kawiarnie w naszych miastach albo dlaczego Krzysztof nie zaprasza kolegi do domu, tylko każe mu spać w hotelu.
Odcinek 24. Cały. Do tematu: mieszkanie, wynajmowanie mieszkania. Do tematu opis mieszkania można też wykorzystać scenkę 3. z odcinka 2.	Ten odcinek również poprowadzi przez zadanie komunikacyjne: wynajmując mieszkanie. Uczniowie zobaczą ogłoszenia, rozmowy telefoniczne dotyczące tych ogłoszeń. Warto kolejne scenki opowiadać, komentować, porównywać obejrzone realia z tymi na Ukrainie.
Odcinek 25. Cały. Do tematu: praca.	Jak wyżej. Na podstawie tego odcinka można symulować rozmowę z pracodawcą.

Oczywiście z niewymienionych w tym zestawieniu odcinków też warto korzystać, np. odcinek 6. pasuje do tematu odzież, 11. do zakupów, 16. (scenka 2.) do zakupów w sklepie odzieżowym, 16. (scenka 3.) do wizyty w Krakowie (na tle Rynku opowiadana jest legenda o hejnale krakowskim), 19. może być świetnym materiałem do opowiadania „drogi pełnej przeszkód”, 21. pokaże uczniom Gdańsk, 28. Mazury i plaże nad Bałtykiem.

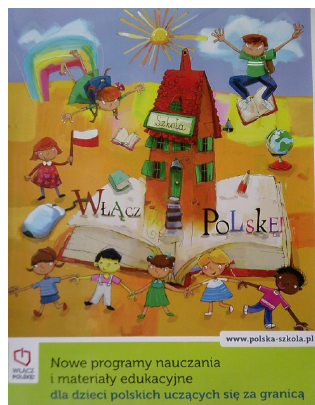
Podobnie jak w przypadku nagrań audio, warto też samodzielnie przygotowywać fragmenty wideo. Nie jest to już tak proste technicznie, gdyż wiele nagrań jest zabezpieczonych przed kopiowaniem i dalszym przetwarzaniem. Warto jednak nagrywać fragmenty seriali telewizyjnych, ale też programów quasi fabularnych (paradokumentalnych), których jest obecnie mnóstwo w polskiej telewizji np. *Trudne sprawy* (Polsat), *Dlaczego ja?* (Polsat), *Szkoła życia* (TVP2), *Ukryta prawda* (TVN) i in. Programy te, choć na żenująco niskim poziomie intelektualnym, to jednak świetnie prezentują współczesny język komunikacyjny: sporu, kłótni, dyskusji, komentarza. Odradzałbym fragmenty autentycznych programów dokumentalnych, gdyż prawdziwe nieszczęście, patologie nie powinny być materiałem do lekcji ze względów etycznych. Każdy zapewne ma swoje ulubione programy i ma pomysły, jak je wykorzystać w glottodydaktyce. Zawsze dobre są te, które zakładają jakieś wypowiedzi, najlepiej konkretne. Kiedyś takim programem była *Decyzja należy do ciebie* (TVP), kiedy to po kolejnych scenkach widzowie w studiu decydowali, co bohaterowie powinni robić dalej. Można wówczas było nie tylko opowiadać scenki, ale też projektować następne, porównywać te projekcje z faktycznymi kolejnymi scenkami (wskazywać różnice), ale też oceniać bohaterów, radzić im, wypowiadać się w studiu, oceniać wypowiedzi innych, brać udział w dyskusji. Innym tego typu programem był *Europa da się lubić*.

Oczywiście nic nie stoi na przeszkodzie, by nagrywać własne filmy; można takie krótkie inscenizacje tworzyć też klasie – jako np. pomoce dla młodszych kolegów. Prób tworzenia własnych filmów przeznaczonych dla cudzoziemców było kilka: od na poły amatorskich, np. *Głoski polskie. Kasetka video i przewodnik* (pod kier. J. Tambor i R. Cudaka, Katowice 1993) czy *Kocha, lubi, szanuje* (E. Masłowskiej, A. Pomykałło, Schola Polonica, Gdańsk 1993) po w pełni profesjonalne, np. *Profesor Smok i przyjaciele* (TV Polonia, emisja w 2008 roku). Dziś palącą wydaje się potrzeba stworzenia nowego filmu edukacyjnego, nowej wersji *Uczmy się polskiego*, z aktualnymi realiami w tle, ale też o bardziej przemyślanej i konsekwentnej strukturze metodycznej. Na koniec zaznaczmy, że mówimy tu o pracy z fragmentami filmów. Oglądanie i następnie omawianie całych filmów czy też nawet

wykonywanie do nich ćwiczeń językowych (np. dyskusja, pisanie recenzji) nie jest lektorem. Oczywiście warto zachęcać starszych uczniów i dorosłych kursantów do indywidualnego oglądania współczesnych filmów polskich, które – choć często ukazują zniekształcony obraz Polski i Polaków – to jednak na ogół dość dobrze prezentują współczesną (choć często niestety wulgarną) odmianę polszczyzny. Ze względu właśnie na wulgarny język, jak też nader często obecne w polskim kinie sceny erotyczne – polskie filmy współczesne nie powinny być oglądane przez dzieci. Dla dzieci i młodziej młodzieży wciąż pozostaje klasyka polskich bajek animowanych (warto jednak też wykorzystywać produkcje amerykańskie z polskim dubbingiem) i kilka filmów fabularnych, w tym ekranizacje literatury. Na wczesnych etapach nauczania warto wykorzystywać fragmenty bajek animowanych, w których nie ma dialogów (np. *Bolka i Lolka*), do których można tworzyć takie krótkie dialogi, w prosty sposób opowiadać historię czy nazywać ukazujące się na ekranie przedmioty i zwierzęta.

1.6.2.3. Wykorzystywanie komputera i Internetu

Trzeba przyznać, że nie powstało – jak dotąd – zbyt wiele powszechnie znanych materiałów do nauczania jppo przeznaczonych do komputera. Oczywiście większość nowoczesnych podręczników zawiera już płyty CD z dodatkowymi ćwiczeniami (oprócz nagrań audio), ale rzadko mają one charakter interaktywny. Na wyższych poziomach zaawansowania wiele ćwiczeń i zadań odsyła do internetowych źródeł, też jednak trudno uznać to za metodę nauczania języka obcego (por. podręcznik *W świecie polszczyzny*). Internet może być źródłem wielu nagrań audio i fragmentów filmów, jest też źródłem informacji realioznawczych. Może też – co równie oczywiste – służyć jako pole wymiany myśli (po polsku!), baza danych itd. Jedną z takich dużych baz danych dotyczących jppo jest baza

polska-szkola.pl, w której znajdziemy wiele przykładowych lekcji i innych materiałów nauczania. Swoje bazy tworzą też organizacje i instytucje wyspecjalizowane w kształceniu języka polskiego, np. lubelskie Polonijne Centrum Nauczycielskie (www.pcn.edu.pl), przykładowe testy i zeszyt ćwiczeń dla poziomu B1 znajdziemy na stronie certyfikatpolski.pl. Ogromną bazą gotowych lekcji i materiałów nauczania jest powstała w 2010 roku platforma *Włącz Polskę!* (www.wlaczpolske.pl), na której znajdziemy też materiały do nauczania jppo (przeznaczona jest przede wszystkim dla dzieci polskich uczących się w szkołach za granicą)*. Z materiałów tych można układać własne podręczniki (i np. wydrukować potrzebą liczbę egzemplarzy) przeznaczone dla różnych grup: z nauczania zintegrowanego dla klas początkowych, z języka polskiego, historii, geografii. Jednym z niewielu udanych i specjalnie przygotowanych na

potrzeby nauczania jppo programów dostępnych w Internecie (za darmo i bez konieczności logowania się) jest program *Oneness* (www.oneness.vu.lt), przeznaczony dla początkujących, zawiera ilustrowane słowniczki (jest możliwość ich kopiowania), dialogi (też w wersji audio), interaktywne ćwiczenia gramatyczne.² Wcześniejszym projektem jest *Mission Europe* (www.missioneurope.eu). W jego polskiej części przed Zuzanną stoi ważne zadanie: „stop the gang”. Podczas wykonywania swojej misji poznaje Kraków i polską kulturę, musi się odnaleźć w wielu sytuacjach komunikacyjnych – uczący się poznają kolejne „epizody” pełne dialogów. Dobrze zapowiadał się projekt fundacji *Semper Polonia Internetowa Szkoła Języka Polskiego*. Niestety, skończyło się na lekcji pokazowej, zachowanej na nielicznych płytach CD. Duże możliwości daje krakowska szkoła *Glossa* (platforma e-polish.eu), która wraz z serią podręczników *Polski krok po kroku* otworzyła też własny edukacyjny portal internetowy, na którym – po zalogowaniu się – można skorzystać z wielu dodatkowych ćwiczeń. Prace nad takimi portalami trwają też w innych ośrodkach nauczania, np. Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu włączył się w projekt *E-LOCAL*, którego zadaniem jest stworzenie analogicznych lekcji do nauki języków: fińskiego, holenderskiego, polskiego, portugalskiego, węgierskiego, włoskiego. Program ten w założeniach jest bardzo podobny do *Oneness*, każda jednostka lekcyjna składa się z e-Story (historii przygód Anny i Aleksa przedstawionej w dialogach i tekście), e-Grammar, e-Culture (część realioznawcza), e-Life (część socjokulturowa), e-Language

² Dialogi zostały wydane też na płycie CD wraz z książką: *Powiedz to po polsku*, Universitas, Kraków.

exercises (rozwój słownictwa). Większość ćwiczeń ma charakter interaktywny. Kurs prowadzony jest w języku angielskim. Na wcześniejszym etapie nauczania warto korzystać z wielu dostępnych na rynku multimedialnych pomocy do nauczania pisania (w ramach nauczania zintegrowanego) dzieci klas początkowych w szkołach w Polsce. Programy te w sposób przyjazny uczą pisać (też liczyć itd.), a ponadto automatycznie przenoszą naszych uczniów w świat polskiej kultury i rzeczywistości szkolnej rówieśników z Polski. Warto również wykorzystywać gry komputerowe przeznaczone dla najmłodszych – szczególnie te, które wymagają zrozumienia i wykonania poleceń, np. kolorowania czegoś, znajdowania czegoś itd. Na dalszych etapach nauczania zachęca się do korzystania ze słowników i (częściowo) z programów przeznaczonych dla szkół w Polsce. Powstają też programy dla obcokrajowców, które z powodzeniem mogą być używane w polskich szkołach w Polsce – gdyż, jak wiadomo, na wyższych poziomach zaawansowania granica między glottodydaktyką polonistyczną a polonistyką miejscami się zaciera. Dotyczy to np. nauczania frazeologii, a przykładem programu może być *Frazpol* – program opracowany w ośrodku śląskim w 2000 roku (pierwsza wersja) do nauczania i testowania frazeologii.

* Do końca lipca zostaną Państwu zaproponowane gotowe zestawy materiałów dla poszczególnych lat nauczania.

